నీడలో నిరీక్షణ

నాలుగు రోజుల పాటు ముసురు పట్టినట్టయిపోయింది. ముసురన్నా నయమే. తుడుచుకుంటూ స్వేచ్ఛగా తిరగొచ్చు. దుకాణం తెరవడం అటుంచి, ఇంటి వాకిలి తెరచి బయట కాలు పెట్టడం గగనమైపోయింది. ఎందుకో కొట్లాట. అది చిలికి చిలికి గాలివానలా మారింది. కత్తిపోట్లూ, గాయాలు, హాహాకారాలు ఆ వెనుక అప్పుడప్పుడు వినిపించే గస్తీ పోలీసుల బూట్ల చప్పుళ్లు . రాత్రి కంటి నిండా ఆ బస్తీలో ఎవ్వరూ నిద్రపోయినట్టు లేదు. రోజూ ఎదురుపడి తియ్యగా పలకరించుకునే మొహాల్లోనే ఏవో ఆందోళనలు, ఏవో సంకోచాలు, ఏవో క్రీనీడలు. ఇలాటి సమయాల్లో శంకరప్ప వింతగా ఆలోచిస్తాడు, ఒకణ్ణి ఇంకొకడు నమ్మకుండా భయంతో సందేహంతో రోజులు నెట్టుకు రావడం కూడా ఒక బతుకేనా అనుకుంటాడు.

శంకరప్ప తన చిన్నతనంలో అందరిలా ఏ బడికీ పోలేదు. ఎదురింటి బడిపంతులు ధర్మమా అని తెలుగక్షరాలూ అంకెలూ మాత్రం అరుగు మీద నేర్చుకున్నాడు. అంతే! పచ్చని గడ్డికనుపించగానే అందుకునే ప్రయత్నం చేసే ఆవు దూడలాగ అచ్చుకాగితం దొరికితే చాలు అందులోని అక్షరాలు కూడబలుక్కుని చదవడం ఒకవేడుకగానూ, రాను రానూ ఒక వ్యసనంగానూ చేసుకున్నాడు. మల్లేపల్లి మసీదు దగ్గర బట్టల దుకాణంలో చిన్న సేల్స్‌మన్‌గా చేరి నిలదొక్కుకోడానికీ, తండ్రి తనకిచ్చిపోయిన పాత కొంపలో సంసారాన్ని ఈదుకురావడానికీ – ఆ మాత్రం చదువు పుష్కలంగా సరిపోయింది. దుకాణం యాజమాన్యం రతన్‌లాల్ నుంచి మురాదాలీకీ, మురాదాలీ నుంచి అంజయ్యశేఠ్‌కి చేతులు మారినా శంకరప్పని మార్చాలన్న అవసరం ఏ ఒక్కరికీ కనిపించలేదు.

తొమ్మిది కొట్టగానే ఇంట్లో నాస్తాచేసి వేడిగా చా తాగి, బుగ్గలో జరదాపానొకటి పెట్టుకుంటాడు. చుట్టగా చుట్టి భార్య అందించిన రెండు రొట్టెలు చిన్న గుడ్డసంచీలో పెట్టుకుని బయలు దేరతాడు. పొడుగు చేతుల లాల్చీ, గోచీ పోసి కట్టిన పంచె, బూడిద రంగులో ఉన్న పాతకాలపు వెయిస్టు కోటు, తెల్లగా పండిన తలమీద డైమన్ ఆకారంలో ఉన్న నల్లని ముఖమల్

టోపీ దూరంగా కదలాడితే అది శంకరప్ప రూపమని ఆ వాడల అందరికీ తెలుసు.

దుకాణం తలుపు తీసి, ఉదయాన్నే పేపరు కుర్రాడు తలుపు సందులో ఇరికించి పోయినవార్తాపత్రికను అందుకుంటాడు. దుకాణం ఊడ్పించి, అగరొత్తులు వెలిగించి శేఠ్ వచ్చేదాకా పత్రికను ఆమూలాగ్రం చదువుతాడు. అందులోచిత్రాలు చూస్తాడు. అప్పటికినెమ్మదిగా అంగడిలో చైతన్యం పుంజుకుంటుంది. అంతలో అంజయ్య శేఠ్ వచ్చి తలగడలమధ్యఇరుక్కుంటాడు. ఇద్దరు పోరగాళ్లు వచ్చిన వాళ్లకి తాన్లుతీసి బట్టలు చూపిస్తూవుంటే వాళ్లని అజమాయిషీ చేస్తూ, ఇంకొక గుమస్తా బిల్లులు రాస్తూవుంటే ఒక కంట కనిపెడుతూ, జరుగుతున్న బేరసారాల్లో అవసరమైన మేరకు మాట గలుపుతూ దుకాణాన్ని నడిపిస్తాడు.

ఒక ఉదయం " ఏందివయ్యా శంకరప్పా ! అట్లుంటివి ? పానం మంచిగ లేదా ? ఏదన్న పరేషానీ అయితే గాదు గదా ,,, "అని అంజయ్య కుదిపేదాకా శంకరప్ప తనచుట్టూ ముసురుకొంటున్న ఆలోచనల తెరల్లోంచి తేరుకోలేదు. కారణం లేక పోలేదు. ఆ రోజు పత్రిక తెరవగానే నేలనించి ఆకాశంలోకి కుక్కగొడుగు ఆకారంలో విస్తరిస్తున్న వెలుగు చిత్రాన్ని చూశాడు. దాని కింద అచ్చు వేసిన వివరాలు అక్షరం విడవకుండా చదివాడు. ఎవరో తన కడుపులోకి చేతులు దూర్చి మెలిపెట్టినంతగా బాధపడిపోయాడు. ఏభై ఏళ్ల క్రితం జపాను దేశంలో అటంబాంబును పేల్చిన దృశ్యాలు, బాధలు, హాహాకారాలు, కళ్ళకు కట్టినట్టు అచ్చు వేశారు. ఆ రోజు పత్రికలో తన చిన్నతనంలో అమెరికా వోడు జపానోడి మీద బాంబులు వేశాడని గుండెబాదుకుంటూ పెద్దవాళ్లు . ఆవేదన పడ్డం జ్ఞాపకం వచ్చింది, కానీ, ఆ వయసులో తనకు అటంబాంబు మహానగరాల్ని శ్మశానంగా మార్చిందనీ లక్షల సంఖ్యలో జనాల్ని చంపిందనీ తెలిసిరాలేదు.

ఇంకో ఉదయం ఏదో ఆలోచనల్లో మునిగిపోయిన శంకరప్పను చూసిన అంజయ్య " ఏంది శంకరప్పా ! పానం బాగుందా ?" అని ఆత్రంగా అడిగాడు. "ఇంత జరిగినా మనుసులకి శరమన్నది లేదుగదా, అదేదో దేశపోళ్లు మల్ల అటంబాంబు సమందర్ల పేల్చినారట" అన్నాడు ఆవేదనగా. ఒక్కోసమయంలో అంజయ్యకి శంకరప్ప అర్థంకాడు. తనపిల్లా జల్లా మంచీ చెడూ అన్న మాటలేదు. ఎక్కడెక్కడి సమాచారమో చదివి పరేషనయిపోయే శంకరప్ప ఈ కాలంలో పుట్టరాదు – అని అంజయ్య అనుకుంటాడు.

"కత్తులు బట్టి రోడ్డున పడ్డాక ఎవలు ముందుగాల కత్తి ఇడవాలంటే ఆడికే బుగులాయె.

ఇదంత పులిమీది సవారీ లెక్కుంది. మన చేత ఏముందిగానీ ఇయాల్టికి దుకాణం నే జూసుకుంట నువ్వు ఖానాపురం పోయిరారాదు. బిడ్డపెళ్ళికని బట్టలు గొంచపోయిన పెద్దమనిషి

శాస్త్రోజులయిపాయె. మాటన్న లేదుగదా" అన్నాడు అంజయ్య. శంకరప్ప క్కూడా ఆ ఉదయం దుకాణంలో కూర్చోబుద్ధికాలేదు. టోపీ పెట్టుకుని సంచి పుచ్చుకుని బయలు దేరాడు. ఆటంబాంబుల వ్యవహారమే ఇంకా తన మనసును ఆక్రమించి ఎన్నో సందేహాలు రేపుతోంది. మనిషిని మనిషి నమ్మడు. ఇరుగు దేశం పొరుగు దేశాన్ని నమ్మదు. అందరూ మంటల్లో పడిపోతారుగానీ మంచిగ బతకలేరు. తిండి కోసం పంట పొలాల మీద పడే మిడతలే నయం. మంటలు చూస్తే పక్కకు తప్పుకుంటాయి.

తను తొందరపడి ఎక్కిన బస్సు ఖానాపురం పోదనీ, ఖానాపురం రోడ్డు మొదట్లో దిగి ఇంకో బస్సు ఎక్కాలనీ -కండక్టర్ టిక్కట్టు ఇవ్వడానికి వచ్చేదాకా శంకరప్పకు తెలిసిరాలేదు. "అడక్కుండ బస్సెందుకు ఎక్కుత్తరు " అని కసురుకున్న కండక్టర్ అంతలోనె అమాయకంగా కనిపించిన శంకరప్పని చూసి శాంతించి "ఖానాపురం, రోడ్డొచ్చినాక యాది చేస్తా దిగు. ఇంకో బస్సు పట్కపోదువుగాని " అన్నాడు.

శంకరప్ప అలా మిట్ట మధ్యాహ్నం వేళ బస్సులోంచి బయట పడ్డాడు. ఎండ నిప్పులు చెరుగుతోంది. గొడుగైనా తెచ్చుకొక పోయినందుకు నొచ్చుకున్నాడు. దరిదాపులో చెట్టయినా లేదు. నీడకోసం మరీ దూరంగా పోతే బస్సు ఖానాపురం రోడ్డులోకి మలుపుతిరిగే వేళ ఉరుకుతూ వచ్చి అందుకోవడం కష్టమౌతుంది. పాడుపడ్డ ఇల్లు ఒకటి దగ్గరగా ఉంది. ఏనాటి కట్టడమో పై కప్పు కూలింది. ఒక చిన్న వరండా మాత్రం చూరు మీది పెంకులతో కాసింత నీడగాతనకోసమే అన్నట్టు మిగిలింది. అక్కడక్కడ సాలి గూళ్ళు వ్రేలాడి దాని శిథిలావస్థని తెలియజేస్తున్నాయి. ఆ సావిడిలో ఒక స్తంభానికి ఆనుకుని చతికిలపడ్డ శంకరప్ప తన టోపీనీ, సంచినీ పక్కన పెట్టి ఎండ తీవ్రతకు గాఢంగా నిట్టూర్చాడు. మెడకు ఉరిపోసినట్టున్న లాల్చీ గుండీని వదులు చేసి కాసింత స్థిమిత పడ్డాడు. నున్నగా తాపీ చేసిన గచ్చు పాతకాలపు పనితనానికి సాక్షిలా ఉంది . ఆ గచ్చు చివర్న ఎండ పడి, చీర చెరుగులోని జలతారులా మిలమిలా మెరుస్తోంది.

బస్సు రావలసిన దిశగా దృష్టిసారించి ఎండలోకి అదే పనిగా చూడ్డంతో కళ్ళలో నీళ్ళు నిలిచాయి. దేనికో ఒక దానికోస్సం చూడ్డంలోనే మనిషి అలసిపోతాడనీ, విసిగి పోతాడనీ నిశ్చయించుకున్నాక వచ్చే బస్సు రాకుండా పోతుందా అని సమాధాన పరచుకుని తన చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల మీదికి చూపు మరల్చుకున్నాడు. పోనీ బస్సు వచ్చేలోగా రొట్టెలు తింటే ఒక పని పూర్తవుతుంది అన్న ఆలోచన వచ్చి సంచిలోంచి రొట్టెల చుట్ట బయట పెట్టాడు. ఇంతలో తను కూర్చున్న అరుగు చివర ఏదో నల్లని నీడ కదలాడితే అటు చూశాడు.ఎక్కడ నుంచి వచ్చిందో ఒక నల్లని ఊరకుక్క,ఎర్రని రబ్బరులా వ్రేలాడుతున్న నాలుకను ఆడించుకుంటూ, రొప్పుతూ వచ్చి ఆ అరుగు మీదకెగరబోయి మానవాకారాన్ని చూసి ఒక్క క్షణం అలాగే నిలిచి పోయింది. శంకరప్పకు

భయం ఆవహించింది. దాన్ని చూసి చూడనట్టు మొహం తిప్పుకున్నాడు. అక్కడినుంచి లేచి, ఎండైతేనేం, రోడ్డుమీదకు పోవాలని ఆలోచన వచ్చింది. కానీ, తను లేవడం కుక్క ఇంకో విధంగా అర్థం చేసుకుని మీద పడుతుదని భయంతో అలానే కదలకుండా కూర్చున్నాడు. అంత భయపడి పోవడానికి కొంత కారణం లేకపోలేదు. శంకరప్ప నాయన సాయంత్రం చీకటి పడ్డాక ఏదో గ్రామం వెళ్ళి వస్తూవుంటే దారిలో కుక్క కరిచింది. బొడ్డుచుట్టూ సూది మందు పొడిపించుకొని, బాధపడడం అక్షణంలో శంకరప్పకు గుర్తొచ్చింది.

అరుగు మీది కురకబోయిన కుక్క కూడా శంకరప్పని చూసి ఒక్క నిమిషం తటపటాయించి వెనక్కు మళ్ళింది. అలా కుక్క ఎక్కడికో పోగానే ధైర్యంగా ఊపిరి పీల్చుకుని సమస్య సులభంగా విడిపోయినందుకు స్థిమిత పడ్డాడు శంకరప్ప. ఏనాటిదో రామదాసు కీర్తనలో ఒక పల్లవి చిన్నగా అందుకుని ఆలపిస్తూ బస్సు శబ్దం చేసి నట్టనిపిస్తే చూశాడు. ఏదో లారీ బరువుగా భాగ్యనగరం దిశగా సాగిపోయింది.

ఖానాపురం వెళ్ళాలన్నా, తిరిగి వచ్చిన దారినే వెనుక్కు మళ్ళి పోవాలన్నా ఏదో బస్సు మీద ఆధారపడక తప్పదు. నడిచే దూరమూ కాదు, భరించగల ఎండకూడా కాదు. ఇలా ఎటూ కాకుండా ఇరుక్కుపోయినందుకు బాధపడుతూ, బస్తీలో ఏదో కారణంగా జరిగిన కొట్లాటల గురించీ బాంబుల తయారీలో దేశాల మధ్య పోటీ గురించీ, లోకంలోని ఈతి బాధల గురించీ ఆలోచిస్తూ నిరీక్షణలోని విసుగుదలను మరిచే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. కాలం మందంగా సాగుతోంది.

ఇంతలో అరుగు చివర్లో ఏదో నీడ కదలాడింది. మళ్ళా అదే నల్లకుక్క . దృష్టిని ఇంకో వేపుకి మళ్ళించి అటు చూడనట్టు చలనం లేకుండా కూర్చున్నాడు– శంకరప్ప. ఈసారి కుక్క వెనక్కు పోలేదు.స్తంభానికానుకుని కూర్చున్న మానవాకారాన్ని ఒక్కమారు నిశితంగాచూస్తూ అరుగు చివర కాసింత చోటు చేసుకు ముంగాళ్ళ మీద ముట్టెను ఆనించి పడుకుంది. దాని శరీరమంతా నీడలోకి నెట్టింది కానీ తోక మీద కాసింత ఎండ పడి మెరుస్తోంది. ఓరకంట దానివేపు చూసిన శంకరప్పలో ఇదివరకు గడ్డ కట్టిన భయం కాసింత కరుగుతున్నట్టు అనిపించింది.ఎండవేళ ఇదే నీడపట్టును చేరి పడుకోవడం కుక్క కు బాగా అలవాటైపోయింది, సాధారణంగా ఏదైనా జాగాకు కుక్క అలవాటు పడ్డాక సులభంగా వదులుకోదు. అది స్వంతం చేసుకున్న జాగాలో కొత్త మనిషిని చూసిన సందేహమే తొలిసారి కుక్క వెనుక్కు మళ్ళిపోవడానికి కారణమై ఉంటుంది. ఇలా సమాధానపడ్డాక గాఢంగా ఊపిరి పీల్చుకు స్థిమిత పడ్డాడు.

నౌకరీలో చేరిన తొలిరోజుల్లో ఒక దీపావళి రోజున రతన్‌లాల్ తన మీద అభిమానంతో ఇచ్చిన జేబు గడియారాన్ని మృదువుగా తీసి చూసుకున్నాడు. ఒంటిగంట గడిచి పదిహేను నిమిషాలు కావస్తోంది. ఇలాంటి ఎండవేళ రాకుండా ఎప్పుడైనా ఉదయాన్నే ఖానాపురం పని

పెట్టుకుంటే ఈ నిరీక్షణా – ఈ కష్టం తనకు తప్పేవి అనుకున్నాడు. దుకాణంలో ఉంటే ఈ సరికి రొట్టెతిని ఎదురుగా ఉన్న ఇరానీలో చా తాగేవాడు. రొట్టెల చుట్టను చేతిలోకి తీసుకున్నాడు కానీ దరిదాపుల్లో కాసిన్ని మంచి నీళ్ళయినా దొరకవనుకున్నాక ఆ ప్రయత్నాన్ని వాయిదా వేసి రోడ్డు మీదకి కొంత సేపు దృష్టినిసారించాడు. విసుగుదలతో ఆ దృష్టిని కుక్కవేపు మళ్ళించి అదేం చేస్తుందో అన్న కుతూహలంతో చూశాడు.

ఆశ్చర్యం వేసింది. దాన్ని వెంటతరుముతున్నట్టు ఎండ అరుగుమీదికి ప్రాకుతూవుంటే నీడ కోసం కుక్క కూడా పైపైకి జరుగుతూ శంకరప్ప దిశగా వచ్చింది. అనుకోకుండా పరస్పరం చూపులు కలిశాయి. దాని కళ్ళలోకి తొలిసారి కనిపించిన ఆందోళన ఇప్పుడు లేదు. తోకను చిన్నగా ఎత్తి నేలమీద రెండుసార్లు తట్టింది. శంకరప్ప ఆలోచనలు వింతగా స్వైరవిహారం చేశాయి. తన బస్తీలో జరిగిన కొట్లాటలు, ఆవేశాలు, కత్తిపోట్లూ గుర్తుకొచ్చాయి. సముద్రంలో ఏదో దేశం పేల్చిన అణుబాంబులు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. జపానులో మహానగరం నేలమట్టమైపోయిన చిత్రం కళ్లముందు మెదిలింది. తనచుట్టూఉన్న ప్రపంచం – అందులోని మనుషులూ తనకి అర్థం కానట్టు నిట్టూర్చి మరోసారి జేబు గడియారం తీసి చూసుకున్నాడు, తన ఆలోచనల వలయంలోంచి బయటపడేసరికి అర్థగంట గడిచిపోయింది.

కుక్కనాలుకను నిర్విరామంగా కదిలిస్తూ రొప్పుతున్న శబ్దం స్పష్టంగా దగ్గిరగా వినిపించింది. ఎండ వెంట తరుముతూ వుంటే నీడకోసం శంకరప్పకి చాలా దగ్గరగా వచ్చేసింది. పెంపుడు కుక్కలా సుమారుగా తన చేతికందినంత దగ్గరగా వచ్చిన కుక్కను చూస్తే, భయం ఆవిరైపోయి వింతైన అభిమానం చోటు చేసుకుంది – అతని మనసులో.

చేతికందిన రొట్టెలోంచి చిన్నతునకను తుంచి నోటి ముందుంచాడు. అది వాసన చూసి నాలుకతో అందుకుని మెల్లగా తన తోకను కదిలించింది. శబ్దం లేని ఆ భాషలో ఎంతో అర్థం, ఆత్మీయతా ప్రకటించింది. దాని కళ్ళలోని ఏదో వెలుగు – శంకరప్పని ముగ్ధుణ్ణి చేసింది. చేత్తో ఆ కుక్కని తాకందే ఉండలేకపోయాడు. తన వేళ్ళతోదాని రెండు చెవుల మధ్య మృదువుగా తట్టి వెన్ను మీద ప్రేమగా నిమిరాడు. తోకను చిన్నగా ఊపుతూ ఆ ప్రాణి దాని రెండు కళ్ళూ మూసుకుంది. అలా కుక్కను నిమురుతూ తన ఉనికినే మరిచిన శంకరప్పను పెద్దగా శబ్దం చేస్తూ ఖానాపురం రోడ్డులోకి మలుపు తిరిగిన బస్సు ఇహలోకంలోకి మేల్కొలిపింది. టోపీని సంచినీ చేత్తో అందుకుని హడావిడిగా పరుగు తీశాడు. అక్కడే విడిచిన రొట్టెల మీదధ్యాస లేదు. ఎదలో ఏదో ఆనందాన్ని మోసుకుని బస్సు కడుపులో ఒదిగి పోయాడు.

– ఆహ్వానం జనవరి 1996